

Intermédia a művészetben – a sámánok korától napjainkig

Gyenes Zsolt, habil DLA
egyetemi docens, médiaművész

Kaposvári Egyetem Művészeti Kar
Médiaművészeti Intézet

gyenes.zsolt@ke.hu
<http://gyenes62.hu/>
<http://vizualzene.hu/>

1.

Sámán és művészet

- képi, mozgási, nyelvi, zenei (stb.) kódrendszerrel fejezi ki magát
- szimbólumokat használ
- túl/világ értelmezője (médiium)
- biztonságot nyújt a közösségnek
- elhivatottság, sajátos életforma
- törvények „felrugása”
- a létezésben minden egy, minden kommunikál mindennel és információt cserél

Analógia: művész.

Analógia: intermédia (l. következőkben)

Fotó:

<http://www.fusz.hu/fuszdrupal/?q=content/sámán-szó-jelentése-ember-aki-tud> (2015. 07. 05.)

2.

Az intermédia meghatározása

- hagyományos médiumok / művészeti ágak:
festészet, szobrászat, grafika, fotográfia, zene, irodalom, film, építészet, tánc stb.

Intermédia

- köztes műfaj; (a hagyományos) médiumok közötti
- szintetizáló karakter; egy új egész jön létre
- komplementaritás, dialektika az érzékelés kettő, vagy több csatornája között (pl. látás és hallás – vizuális zene, l. később)
- minden intermédium idővel médiummá válik (folymatosan születnek új formák)

3. Őskor, ókor

Egység, mágia, rítus...

Lascaux

Fotó:

<http://tours.france.com/backoffice/files/tours/20140302015150-1238-lascaux-II-tour.jpg>
(2015. 07. 23.)

Tarxien , Málta

Fotó: Gyenes Zs., 2015.

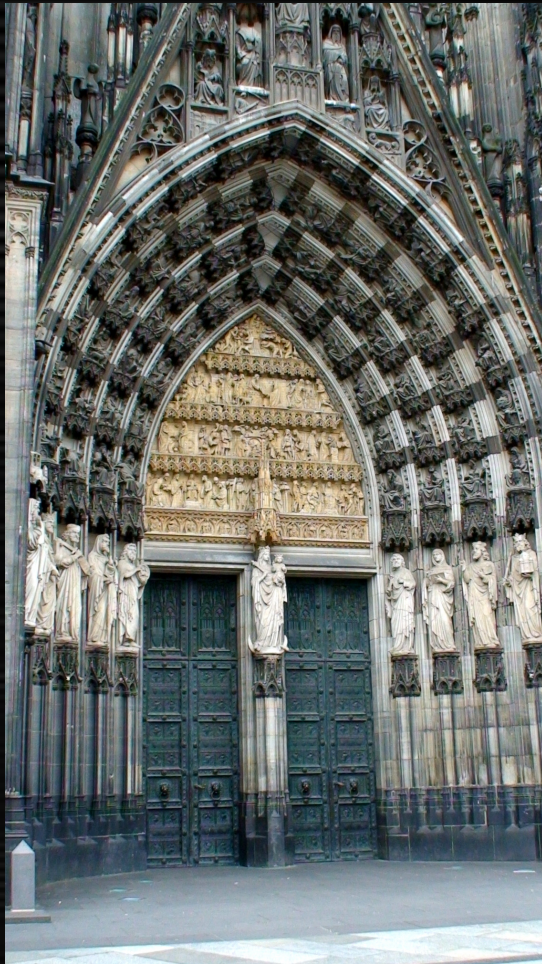
Festett szobrok – Egyiptom: Rahotep írnok és felesége (i.e. III. évezred)

Fotó: http://1.1.1.5/bmi/www.weddingdesign.hu/images/2013/06/foto-a.p.da_-rahotep-e-nofret.jpg (2015. 07. 23.)

4.

Gótika (XIII-XIV. szd.)

Világ egysége továbbra is
Pl. építészet és szobrászat együtt

Kölni Dóm

Fotó: Gyenes Zs., 2010.

Színes kerek üvegablak / rózsaablak, Chartres

Fotó: http://1.1.1.1/bmi/members.iif.hu/visontay/ponticulus/img1/photo/chartres-north-rose_md.jpg (2015. 07. 23.)

Mandala

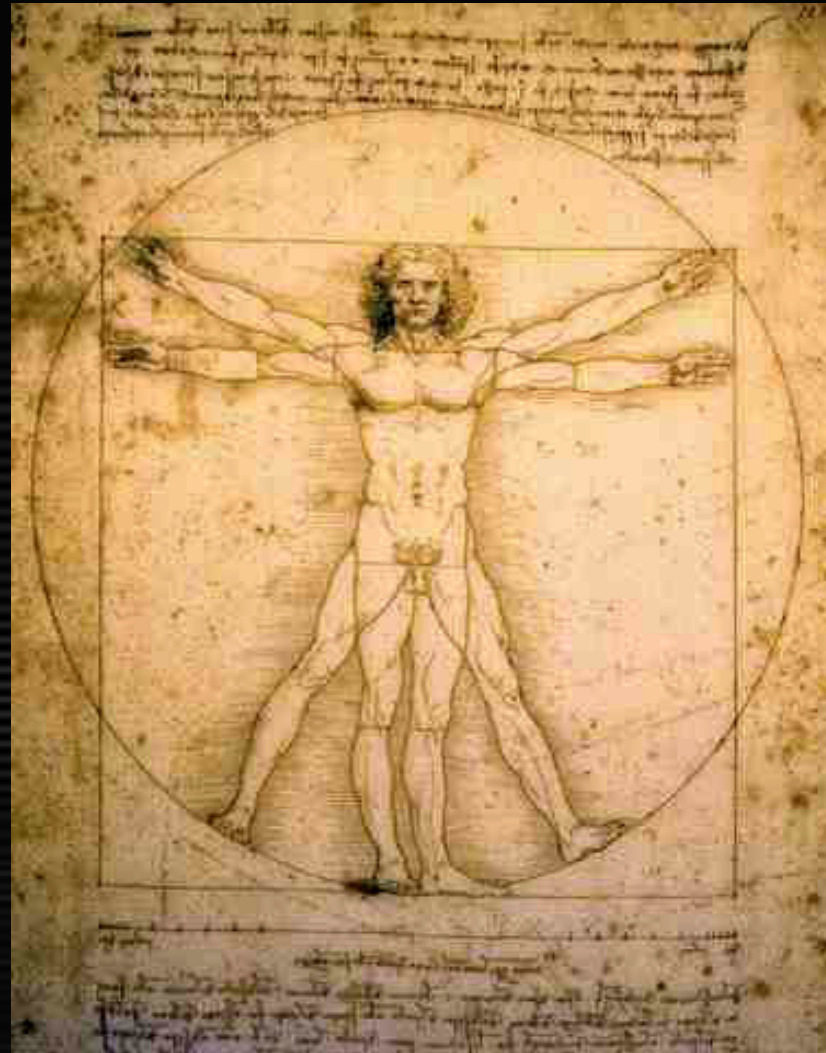
(színes homokból)

Fotó: <https://www.wellesley.edu/sites/default/files/assets/departments/davismuseum/exhibit%20imgs/2005-circles-of-healing-installation-view.jpg> (2015. 07. 23.)

5.

Reneszánsz (XV-XVI. szd.)

- „törés”
- specializálódás a művészetben (művészeti ágak, ágazatok)
- az ember kerül a középpontba
- verseny(elvűség)
- racionalizálódás
- tudomány és művészet

Leonardo da Vinci: Vitruvius-tanulmány

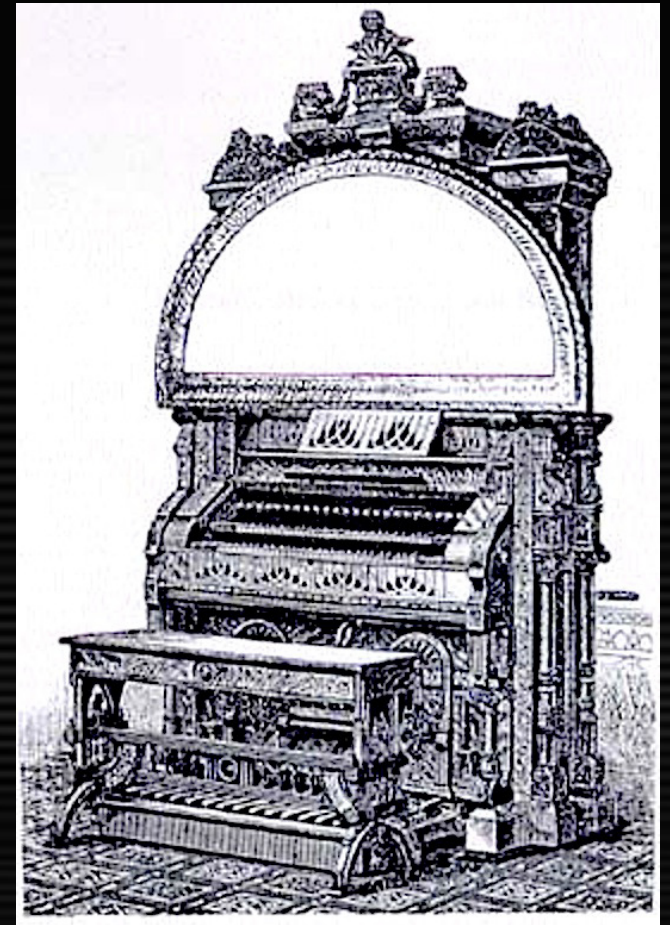
Fotó: http://vignette1.wikia.nocookie.net/topcow/images/f/fd/Vitruvian_Man.jpg/revision/latest/scale-to-width-down/375?cb=20141010221709 (2015. 07. 23.)

6.

Modern kor kezdete (XIX. szd.)

Közeledés ismét a teljesség felé

- Gesamtkunstwerk (R. Wagner)
- Színorgonák
- Szecesszió

Bishop szín-orgonája

Kép: <https://pbr2010.files.wordpress.com/2011/04/bishops-color-organ.jpg>
(2015. 07. 25.)

7. Avantgárd

Dada (100 éves jövőre)
kollázs – montázs-elv, hangköltészet ...

Hannah Höch kollázsa (1920)
http://berinson.de/wp-content/uploads/2014/01/HÖCH_001_72dpi-331x397.jpg (2015. 07. 23.)

**Kurt Schwitters
műve**

https://chloenelkin.files.wordpress.com/2011/05/kurt_schwitters.jpg?w=490&h=326
(2015. 07. 23.)

**John Heartfield fotó-
montázsa (1936)**

„Aggodalomra semmi ok – ő vegetáriánus”
https://cenhum.artsci.wustl.edu/files/cenhum/imce/1936-er_ist_vegetarier_heartfield.jpg (2015. 07. 23.)

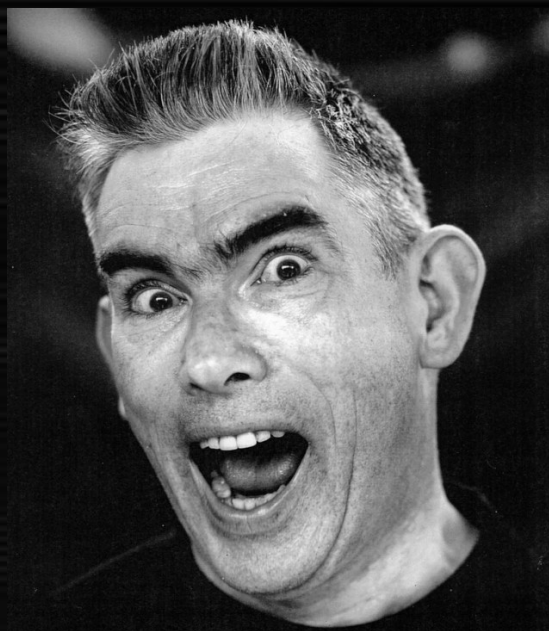
Kurt Schwitters: Ös-szonáta / Ursonate, 1922- 32.

Kép: <https://wolfgangschiffer.files.wordpress.com/2013/10/schwitters-1932-ursonate.gif?w=640> (2015. 07. 23.)

Fümms bö wö tää zää Uu, pögiff, kwii Ee.	1
Ooooooooooooooooooooooooooooo,	6
dll mrrr beeeee bö dll mrrr beeeee bö fümms bö, (A) mrrr beeeee bö fümms bö wö, beeeee bö fümms bö wö tää, bö fümms bö wö tää zää, fümms bö wö tää zää Uu:	5

Jaap Blonk (Kurt Schwitters): Ursonate (1986-os verzió, Scherzo)

MP3 – RÉSZLET
http://www.ubu.com/sound/blonk_ursonate86.html (2015. 08. 10.)

https://newlinearperspectives.files.wordpress.com/2012/04/blonk_2.jpg?w=640&h=732 (2015. 08. 10.)

8.

Különféle médiumok a művészetben (neo-avantgárd)

Robert Rauschenberg: Monogram, 1955-59

/assemblage, olaj, vászon, kitömött kecske, autógumi/

http://1.1.1.3/bmi/deitchman.com/mcneillslides/images/Rauschenberg_monogram1959.jpg (2015. 07. 23.)

Nam June Paik
videószintetizátora
(1960-as évek)
(fotó: Gyenes Zs., 2010.)

9.

Fogalmi keveredések:

Mixed-media,
multimédia,
intermédia,
posztmédia...

10.

Kortárs művészet

- Számítógép szerepe
- Új-mágia (a világ újbóli egységesítése)
- A hiba esztétikája
- Az experimentális művész

Példák:

Andreas Koller–Thomas Hittahler: Lightrails, interaktív installáció, 2010

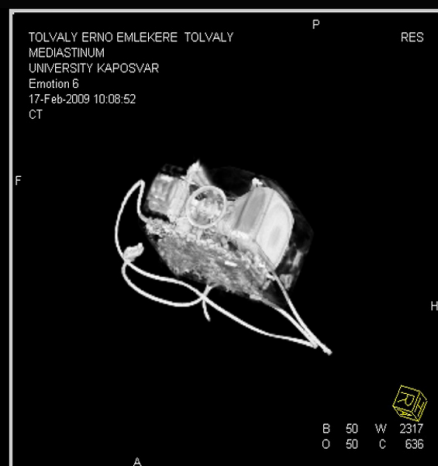
(Kunsthalle Project Space, Sound-Frame Festival, Bécs.)

- szobrászat, építészet, vetítés, mapping technika, mozgókép/animáció, hang és mozgás találkozik
- felhasználó/néző hangot generál és mozgóképet jelenít meg (a térformához igazítva)

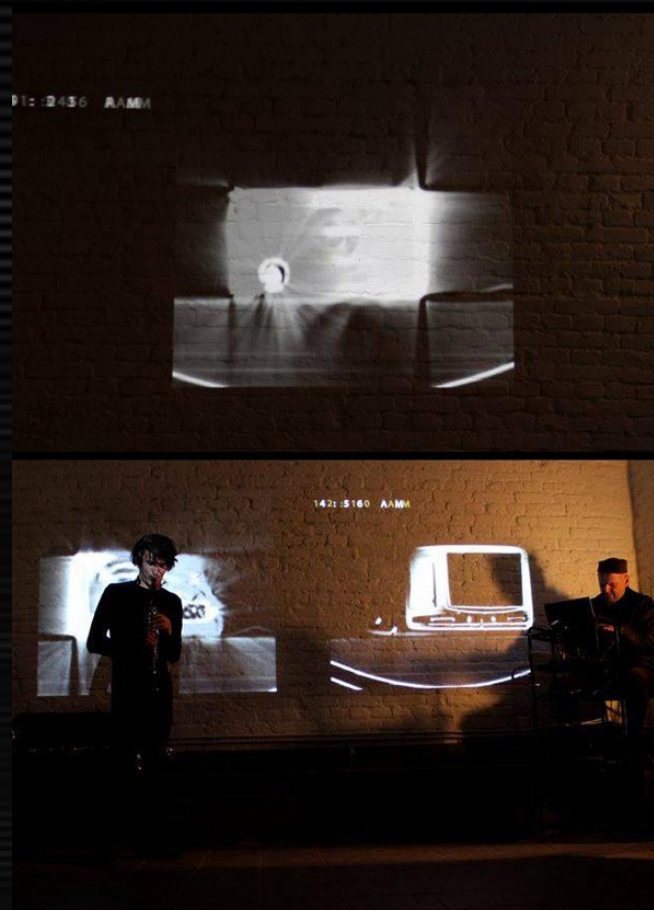

Fotó: Horváth Erzsébet, 2010.

Gyenes Zs.: CT (Szinkrónia), 2010-2015.

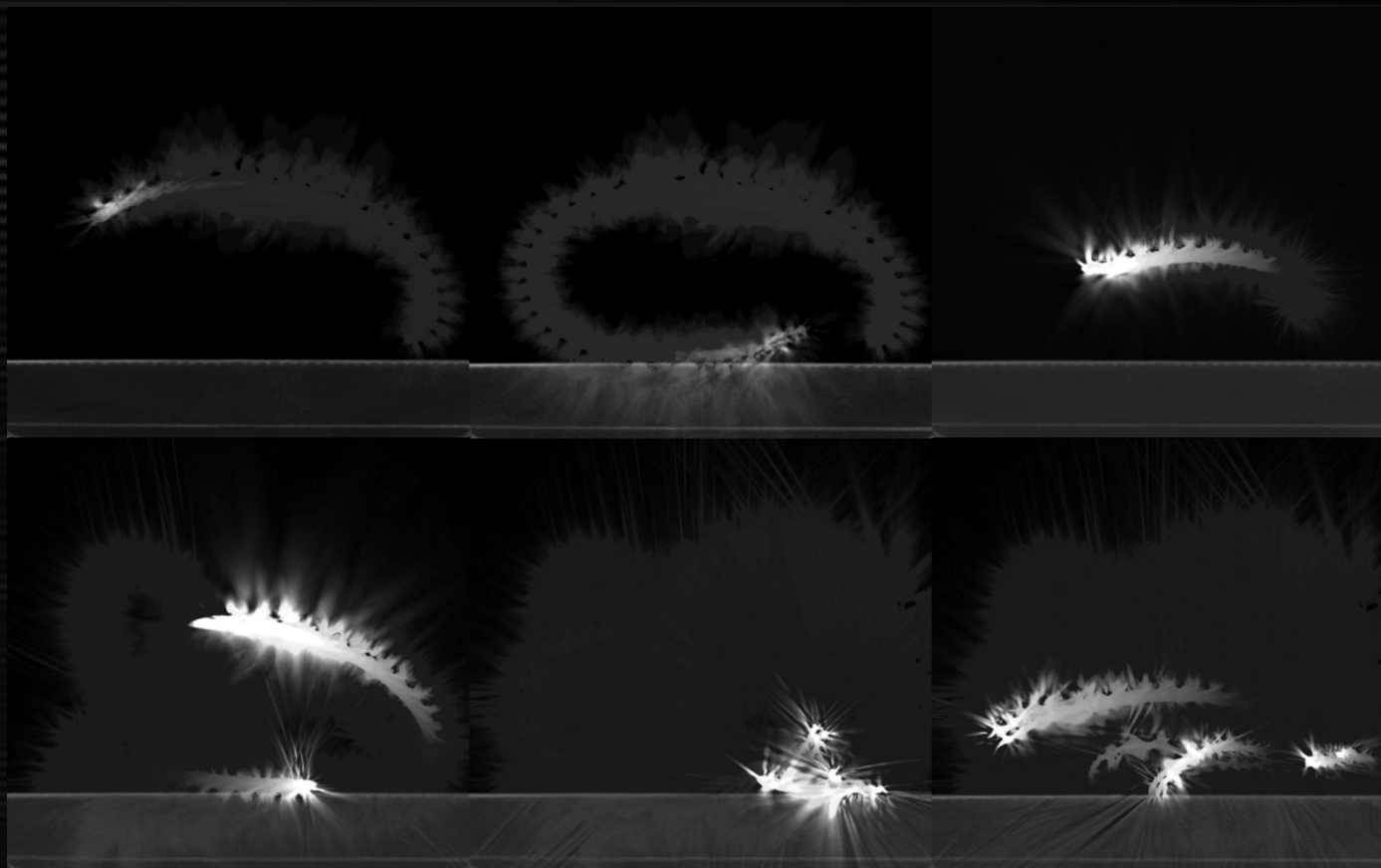
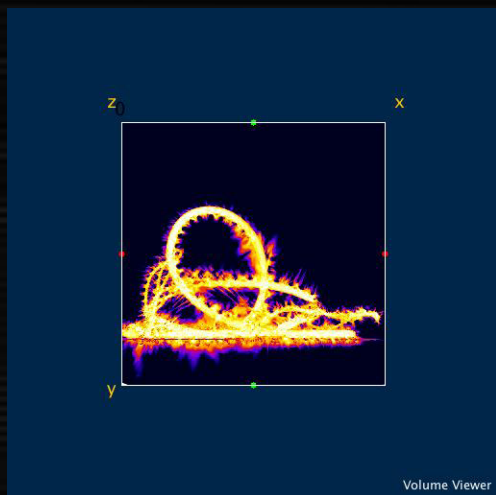
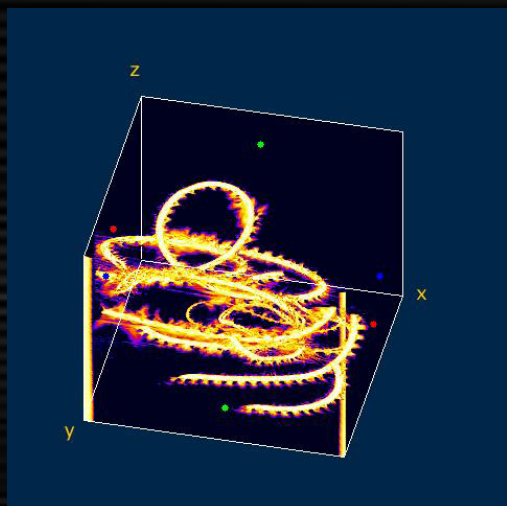
RÉSZLET a munkából (MPG2)

MAMŰ Galéria,
Budapest, 2015.

Szigetvári Andrea: CT, interaktív elektronikus audio-vizuális mű (animáció: Gyenes Zs.), 2010.

RÉSZLET

Felhasznált irodalom:

Bárdi Zoltán (2013): A sámán szó jelentése: „ember, aki tud”. Online: [http://www.fusz.hu/fuszdrupal/?q=content/sámán-szó-jelentése-ember-aki-tud](http://www.fusz.hu/fuszdrupal/?q=content/saman-szo-jelentese-ember-aki-tud) (2015. 07. 05.)

Higgins, Dick (1966): Intermédia. Online: <http://www.artpool.hu/Fluxus/Higgins/intermediahu.html> (2014. 11. 26.)

Higgins, Dick (1966): Megállapítások az intermédiáról. Online: <http://www.artpool.hu/Fluxus/Higgins/intermedia2hu.html> (2014. 11. 26.)

Kulterman, Udo (1994): Az intermedia meghatározása felé. In: Médiatörténeti szöveggyűjtemény, Intermedia, Barabás Ilona Kkt, Budapest.

Moles, Abraham (1994): Intermedia művészet. In: Médiatörténeti szöveggyűjtemény, Intermedia, Barabás Ilona Kkt, Budapest.

Sámán – Wikipédia (2015. 07. 05.)

Sebők Zoltán: Médium. Online: http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/medium (2014. 11. 26.)